

TÜRK TORAKS DERNEĞİ

TÜRK TORAKS DERNEĞİ TÜTÜN KONTROLÜ ÇALIŞMA GRUBU
"ELEKTRONİK SİGARANIN YARATTIĞI OLUMSUZ SAĞLIK ETKİLERİ VE HAYATİ RİSKLER"
BASIN BİLDİRİSİ

Elektronik Sigara Tehlikesini Ciddiye Almak İçin Daha Kaç Genç Kaybedeceğiz?

Henüz 19 yaşında, hayatının başında olan Can Akaş'ın ani ölümü hepimizi derinden üzmüştür. Ailesine ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz. Can Akaş'ın ölümünde elektronik sigaranın rolü henüz bilimsel olarak ortaya konulmamış olsa da Can'ın babası Cem Akaş'ın, oğlunun ölümünün ardından elektronik sigaranın zararlarına dikkat çekerek yaptığı açıklamalar, bütün ailelere ve topluma yönelik üzerinde düşünmesi gereken önemli bir uyarıdır.

Elektronik sigara kullanımıyla ilişkili ağır akciğer hasarı geçiren, yoğun bakımda tedavi gören ve hayatını kaybeden insanlar olmuştur. Üstelik bunların arasında çok sayıda genç bulunmaktadır.

Dünyada 2.807 Ağır Akciğer Hasarı Vakası, 68 Ölüm!

Elektronik sigara kullanımının yol açabileceği ağır sağlık sorunları yeni öğrenilmiş değildir. 2019 yılında ABD'de elektronik sigara ve vaping ürünleri kullanımıyla ilişkili ciddi bir akciğer hasarı salgını yaşanmıştır. ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezlerinin (CDC) 18 Şubat 2020 tarihli verilerine göre, elektronik sigara veya vaping ürünü kullanımıyla ilişkili akciğer hasarı (EVALI) kapsamında 2.807 hastaneye yatış vakası bildirilmiş, 68 kişinin hayatını kaybettiği doğrulanmıştır. Hastalar arasında çok sayıda genç bulunmakta, daha önce sağlıklı olan kişilerde dahi ağır solunum yetmezliği gelişebilmektedir.

Bu salgındaki vakaların büyük bölümü, özellikle THC (Tetrahidrokannabinol-esrarın etken madesi) içeren vaping ürünleriyle ilişkili bulunmuş; bu ürünlerde kullanılan E vitamini asetat önemli bir etken olarak belirlenmiştir. Sonucun böyle spesifik bir etken maddesine bağlanmış olması, bilimsel açıdan önem arzeder ancak halk sağlığı açısından durumu şöyle değerlendirmek gerekir. Bu salgın, elektronik sigara cihazlarıyla solunan aerosollerin içeriğine bağlı olarak ne kadar ağır ve ölümcül akciğer hasarı gelişebileceğini açıkça göstermiştir.

Sadece Akciğerler Değil, Genç Kalpler De Risk Altında!

Elektronik sigaranın oluşturduğu sağlık riskleri yalnızca akciğerlerle sınırlı değildir. Elektronik sigara aerosollerinde nikotin, formaldehit, akrolein, uçucu organik bileşikler, ağır metaller ve çok küçük partiküller bulunabilmektedir. Bu maddeler solunum yollarında hasara, oksidatif strese, inflamasyona ve damar fonksiyonlarında bozulmaya neden olabilmektedir. Öte yandan, nikotin, sinir sistemini uyararak kalp atışlarını hızlandırabilir, kan basıncını yükseltebilir, damarların daralmasına ve kalbin iş yükünün artmasına neden olabilir.

Gençler arasında yaygın olarak kullanılan elektronik sigaralardaki (Pod-mod denilen Puff Bar, JUUL gibi ürünlerdeki) nikotin, genellikle nikotin tuzları biçiminde bulunmaktadır. Bu teknoloji, yüksek miktarda nikotin solunmasına rağmen boğazda hissedilen yanma ve tahrişi önemli ölçüde azaltarak ürünlerin daha kolay kullanılmasını sağlamaktadır.

Böylece gençler, hiçbir rahatsızlık hissi duymadan, hiç farkında olmadan çok yüksek miktarda nikotine maruz kalabilmektedir. Yüksek miktarda nikotin alımı yalnızca hızlı bağımlılık gelişimi sağlaması açısından değil, kalp ve damar sağlığı açısından da ciddi riskler taşımaktadır.

Bilimsel literatürde, elektronik sigara kullanımıyla ilişkili olabileceği değerlendirilen genç yaşta kalp krizi, kalp kası iltihabı, kalp zarı iltihabı ve ciddi kalp fonksiyon bozukluğu olguları bildirilmiştir. Elbette bu olgu bildirimleri, elektronik sigaranın söz konusu hastalıklara doğrudan neden olduğunu tek başına kanıtlayamaz. Ancak bir ürünün ciddi sağlık zararlarına yol açabileceğine ilişkin bilimsel bulguların bulunması, halk sağlığı açısından önlem almak için yeterlidir. Böyle bir durumda bütün neden-sonuç ilişkilerinin kesinleşmesini beklememiz gerekmez. Halk sağlığında *ihtiyatlılık ilkesi* tam olarak bunu ifade eder. Bizzat endüstrinin kendisi tarafından ortaya atılan “daha az zararlı” iddiası, bu ürünlerin güvenli olduğu anlamına gelmez. Bu nedenle, güvenliliklerine ilişkin yeterli ve bağımsız bilimsel kanıtlar ortaya konulmadan bu ürünlerin serbestçe piyasaya sunulmasına ve yaygınlaştırılmasına asla izin verilmemelidir.

Türkiye'de Yasak Olan Ürünler Gençlere Nasıl Bu Kadar Kolay Ulaşıyor?

Türkiye'de elektronik sigara ve benzeri ürünlerin ticari satışı yasak olmasına rağmen, bu ürünlere internetten, sosyal medyadan ve fiziksel satış noktalarından ulaşabilmektedir.

Türk Toraks Derneği kongrelerinde sunulan bilimsel araştırmalar, yasa dışı satışın boyutlarını ortaya koymuştur. 2025 yılında İstanbul'da yapılan bir araştırmada elektronik sigara ve benzeri ürünleri satan 121 işletme belirlenmiştir. Bu işletmelerin 55'inin 24 saat hizmet verdiği bildirilmiştir. 2026 yılında sunulan başka bir araştırmada ise 112 internet satış noktasının 72'sinin aynı iki bağlantı merkezi üzerinden ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu bulgular, yasa dışı satış ağlarının tespit edilerek etkin biçimde denetlenebileceğini göstermektedir. Sorulması gereken soru şudur: Satışı yasak olan ve ciddi sağlık riskleri taşıyan bu ürünlere çocuklarımız ve gençlerimiz neden bu kadar kolay ulaşabilmektedir?

Çözüm Elektronik Sigarayı Yasallaştırmak Değildir!

Türkiye'de yeni tütün kontrolü yasası tartışılırken, elektronik sigara ve benzeri nikotin ürünlerinin “zarar azaltımı”, “kaçakçılıkla mücadele” “içeriklerinin bilinmesi ve düzenlenmesi” veya “vergi geliri” argümanlarıyla yasallaştırılması yönündeki bazı yaklaşımları kaygıyla karşılıyoruz.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), tütün ve nikotin endüstrisinin elektronik sigara ve benzeri yeni nesil ürünleri pazarlamak ve bu ürünlere toplumsal kabul sağlamak amacıyla “daha az zararlı” ve “sigara bırakmaya yardımcı” oldukları yönündeki iddiaları kullandığına dikkat çekmektedir. DSÖ ayrıca, tütün endüstrisinin kaçakçılıkla mücadele ve vergi kayıplarının önlenmesi gibi ekonomik gerekçeleri öne sürerek yasa yapıcıları etkilemeye ve tütün kontrolü politikalarının oluşturulma süreçlerine müdahale etmeye çalıştığı konusunda uyardı. Bu nedenle, yeni yasal düzenlemelerin hazırlanması sürecinin tütün endüstrisinin ticari çıkarlarından korunması, halk sağlığının öncelenmesi ve kararların bağımsız bilimsel kanıtlara dayandırılması büyük önem taşımaktadır.

Tütün kontrolü politikalarının amacı, sigara kullanan insanları başka bir bağımlılık ürününe yönlendirmek değil; nikotin bağımlılığını önlemek ve gelecek kuşakları korumaktır.

Türk Toraks Derneği olarak;

- Elektronik sigara ve benzeri nikotin bağımlılığı ürünlerine ilişkin mevcut ithalat ve ticari satış yasalarının korunmasını ve daha kapsamlı biçimde güçlendirilmesini,
- İnternet, sosyal medya ve fiziksel satış noktalarında etkin denetim yapılmasını,

- Çocukları ve gençleri hedefleyen tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin önlenmesini,
- Yeni tütün kontrolü mevzuatının tüm mevcut ve gelecekteki tütün ve nikotin ürünlerini kapsamasını,
- Yasa hazırlık sürecinin tütün endüstrisinin ticari çıkarlarından korunmasını talep ediyoruz.

10 Uzmanlık Derneğinden Ortak Çağrı: Yeni Yasada Halk Sağlığından Taviz Verilmemeli!

Göğüs hastalıkları ve çocuk sağlığı alanında faaliyet gösteren 10 uzmanlık derneği olarak, ülkemizde gündemde olan yeni tütün kontrolü yasasına ilişkin ortak görüş ve taleplerimizi kamuoyuna açık bir mektupla duyuruyoruz. Bu ortak beyanda, halk sağlığının korunması için yeni yasal düzenlemelerde taviz verilmemesi gereken beş temel koşul ortaya konulmuştur. Elektronik sigara ve benzeri nikotin bağımlılığı ürünlerine yönelik mevcut yasakların korunması ve kapsamının genişletilmesi de bu beş koşul arasında yer almaktadır. Özellikle çocuklarımızın ve gençlerimizin yeni nikotin bağımlılığı ürünlerinden korunması için bu taleplerimizin yeni yasa hazırlıklarında dikkate alınmasını istiyoruz.

Türk Toraks Derneği